

Eefje Van den Brande, bewegen tussen water en vuur.

Zaterdag 17 september 2022 / 20u

Centrum voor Jonge Kunst

Kasteel Claeys-Bouüaert / Kasteeldreef 2 / Gent Mariakerke

De bijbel staat op stip één als meest verkochte boek ter wereld, nog voor het rode boekje van Mao en voor de koran. Of de bijbel het meest gelezen boek ter wereld is, zou ik niet durven beweren. Zoals we weten is de bijbel een verzameling boeken. In elk geval, wie tot op het einde leest, stoot op het laatste boek: 'De openbaring' van Johannes van Patmos, of in het Grieks, 'De Apocalyps'. Het handelt over de openbaring van Jezus aan deze Johannes. Ik citeer (12:1-4):

“En er werd een groot teken in de hemel gezien: een vrouw met de zon bekleed, met de maan onder haar voeten en een krans van twaalf sterren op haar hoofd; en zij was zwanger en schreeuwde in haar weeën en in haar pijn om te baren. En er werd een ander teken in de hemel gezien, en zie, een grote rossige draak met zeven koppen en tien horens, en op zijn koppen zeven kronen. En zijn staart sleepte een derde van de sterren des hemels mede en wierp die op de aarde.”

Het is niet mijn bedoeling om eender wie hier te bekeren, maar ik wil er op wijzen dat er evenveel draken, leeuwen, luipaarden en beren in de Apocalyps voorkomen als in de werken van Eefje Van den Brande. Overigens kan u dit ook bekijken op het rechterzijpaneel van de triptiek 'De Apocalyps van Johannes' van Hans Memling, te bewonderen in Brugge.

Deze bestaande of fabelachtige dieren zijn metaforen voor zowel gevaren en angsten, als voor verlangens en ontboezemingen. Hoe kleur- en fantasierijk ze wel kunnen zijn, vinden we in dierenfabels van Jean de La Fontaine of in 'Het boek van de denkbeeldige wezen' van Jorge Luis Borges, de Argentijnse schrijver en dichter. Borges schrijft over de achtljvige slang van Koshi uit Japan. Acht koppen en acht staarten. Ogen zo donkerrood als kersen. Als hij kroop reikte zijn lijf acht heuvels ver; zijn buik altijd met bloed bevlekt. Of de Chinese draak, de *loeng*, is één van de vier magische dieren, schrikaanjagend, goddelijk. In de *I Tjing* betekent Draak de wijze. De volksverbeelding koppelt draak

aan wolken, regen, waar boeren naar verlangen. En aan grote rivieren. “De aarde paart met de Draak”, zeggen ze. Een manier om te zeggen dat het regent.

Het is in dit universum dat we ook terecht komen in de beeldende kunst van Eefje Van den Brande. Namelijk vreemde schepsels die door de menselijke fantasie worden uitgebroed. De draak is een mythisch wezen, een archetype zou Jung zeggen, dat zowel in de westerse als oosterse traditie voorkomt. Overigens prijkt er op het Belfort hier in Gent een vergulde roodkoperen draak, die tijdens de Gentse feesten vuur spuwt (de Bruggelingen zeggen nog altijd dat de Gentenaars die van hen gestolen hebben in de veertiende eeuw).

We worden uitgenodigd om in het gevarieerde kleurenpallet en de vibrerende composities van Eefje onze wilde interpretaties de vrije loop te laten. Haar beelden geven het voordeel aan de twijfel. Wat op het eerste gezicht als abstract overkomt, verbergt een veelgelaagde biotoop vergelijkbaar met een bonte, onderzeese koraalrif. Een ecosysteem van zeeanemonen met flexibele tentakels waarin weekdieren, sponsen en kreeftachtigen zich thuis voelen. De zintuiglijke weelde aan flora en fauna, die er als in een soort *écriture automatique* in verschijnt, prikkelen onze eigen fantasieën. Eefjes kunst experimenteert met het psychologische fenomeen van de pareidolia, de diffuse waarnemingen van herkenbare dingen in bijvoorbeeld wolkenformaties. Zo ontwaren sommigen menselijke aangezichten in de stenen op Mars. We leggen nu eenmaal snelle verbanden tussen stimuli die op ons afkomen. We kunnen ons gerust in de schilderijen laten overvallen door de verwevenheid van draken, spinnen of vogelkoppen en al evengoed op zoek gaan naar de symboliek ervan. Zoals een vogelkop die vrijheid suggereert bijvoorbeeld. Of de Chinese draak die geluk brengt. Eefje zelf geeft grif toe hoe deze symbolisering best met haar eigen onbewuste sporen, hoe de gestileerde dier- en bloemmotieven uit haar droomwereld opborrelen. Maar zonder dat de kunstenaar ons hier onderwerpt aan een of andere Rorschachtest, streeft ze er in de eerste plaats plastisch naar om een eenheidsbeeld te scheppen. In één ogenblik van kijken kan zo'n pareidolische associatie opduiken, maar het is meer dan efemeer. De eenheid tussen zowel haar caleidoscopische kleuren als de vegetale vormen ontstaat uit verstrengelingen, kronkelingen, doorkruisingen, overlappingsen, vervlechtingen. Het is een type geactualiseerde Jugendstil van plant en -diermotieven waar Klimt jaloers zou op worden.

Door meer en meer te werken met bonte kleuren wil Eefje een positieve levensfilosofie uitdragen. Haar kleuren zijn vanuit zichzelf zo sprekend, dat we niet goed weten hoe ze te benoemen. Ze lijken zich te vermengen. Ook de contouren buigen zich naar binnen toe, waardoor rondingen, slierten, slingers lijken te zwemmen. Vaak is er een lint die de werveling bij mekaar houdt, als een compositorisch houvast. Deze slinger herinnert mij aan een banderol op middeleeuwse kunstwerken, maar dan zonder de uitspraak die erop verschijnt. In elk geval wordt het maaswerk op die manier samen gehouden.

Eefje vertrekt steeds vanuit een vlek, die ze na een droogproces zal overgieten, om dan letterlijk blindelings verfstroken te laten uitwaaiëren. Doorheen meerdere herwerkingen ontstaat dan een eindversie waarin ze zich kan terugvinden. Het is een procedé van mixed media met gebruik van ecoline, acryl olieverf en vernis. Haar formaten zijn verticaal, opgaand. Het is een beweging van beneden naar boven.

Voor deze gelegenheid zal ze ook de regenboogreeks tonen, waarbij één kleur per doek verschijnt: geel, blauw, oranje, purper, rood. Ook een video waarbij de filmische opname inzoomt op het dynamische kleuren pallet. Tevens daarnaast heeft ze zich gewaagd aan een 3D-werkje van klei, 'Challenge' genaamd. De roze lamp die het belicht deed oorspronkelijk dienst om de groei van planten te stimuleren, zoals ook het zonlicht het koraalrif tot leven brengt.

Het veelvormige vlechtwerk van deze kunstenaar maakt mensen blij. Het plezier van het schilderen spat van het werk. Het is een genot voor het oog. In het Nederlands gebruiken we het woord 'muizenissen' voor piekeren, peinzen. Men kent dat in diverse talen, o.a. in het Duits: "Mausennester im Kopf haben". Dan handelt het om een heel muizennest. Maar dit gaat terug op oud volksgeloof dat heksen en demonen zich in de gedaante van kleine dieren in de hersenen nestelen en daar psychisch onheil stichten. In het geval van Eefje Van de Brande zou ik een mij een woordspeling willen permitteren: niet 'muizenissen', maar wel 'drakenissen'. In haar werk omarmen, omhelzen de draken elkaar. Ik hoop dat ze u ook mogen omarmen, als de tentakels van een inktvis.

Joannes Késenne

